

Aqqalu C. Jerimiassen

UKA 2023/15b

Atassut

25. september 2023

Naalackersuisut siulittaasuata ammaanermi oqalugiaataa tunngavigalugu oqallinneq.

(Naalackersuisut Siulittaasuat)

Inuunerup siunertaa suua? Naalackersuisut Siulittaasuata ammaanermi siulliullugu apeqqutitut qaqqippaa. Apeqqut tamani pingaarnerpaaq akiuminaannerpaarlut ilanngummagu nuannaarpunga. Sooruna tamaaniittugut? Sooruna maani Inatsisartut sulisugut? Suna suliassaraarput? Kikkut sullippagut?

Akissut ilumoorluinnartoq ajornannginnerpaaq uteqattaarneqartuartorlu, immaqalu oqarluartaarutaannanngoqqasoq, tassa inuit pillugit sinnerlugillu tamaani sullissisussaasugut. Eqquulluinnaraluartoq oqaannarneq ajornaqaaq suliaq qanoq ingerlanneqassanersoq nalugaanni.

Nunatsinnimi ukiuni 45-nngulersuni aappillarissumik ingerlatsineq piusimatillugu ila Inatsisartuusugut suliassagut annertoqaat. Socialistimmi inuup inuunera tamangajaat akisussaaffigerusullugu anguniagaraat. Paasinarsivorlu sooq nunatsinni killilersuinerit, qulaaniillu aqutsinerujussuaq taamak annertutigimmat. Taakkulu innuttaasut kaasarfiiniit aningaasalersugaapput. Inerneraalu inuit amerlavallaat utaqqiinnalersimanagerat.

Nangillugu Naalackersuisut Siulittaasuata apeqqut alla qaqqippaa – pilluarneq inunnut qanoq isumaqarpa? Apeqqut pitsak. Inatsisartunullu saatikkaanni, uagut akisussaaffiginnerparput inuit pilluartissallugit? Suna tamaat qulangerlugu aalajangersaavigissallugit, innuttaasut pilluartikkumallugit.

Eqqartorluartariaqalerparpummi akisussaaffinni sorliit politikkeriniinnersut suullu inuttaasuniinnersut. Apeqqullu pingaarnerpaaq sooruna tassaavoq – politikkeritut inuit tatigivagut? Innuttaasut nammineersinnaanerit upperivarput?

Naalackersuisullu Siulittaasuata isumaqataanartumik taanna naggaserpaa oqarluni innuttaasut toqqissimasutut misiginissaat ujartortariaqaripput. Atassummiillu isumaqarpugut inuit tatiginerulertariaqarivut, akisussaaffillu tamaat politikkerinut miloriutinngikkaluarlugu inuit akisussaaqataasutut kiffaannngissuseqartutullu misigitinnissaat. Qulaaniimmi suna tamaat aqunniarsarigaluarutsigu aatsaat taamak kommunistitut pilersimassagatta.

Nuannaarutigaarputtaaq oqaatigineqartualermat: Inuk qitiutillugu sulissasugut – tassa oqaasinnaarput. Oqarluartaarutaannaassanngippalli paasineqartariaqarpoq isumaa. Imaassanngilarmi inuk pilluartinniarsaralugu. Aamma inuk neriorsorneqapilussanngilaq. Inuk peqqinnissaqarfimmiit sullinneqarluortoq, toqqissisimasoq aamma kiffaanngissusilik pineqarpoq. Pingaartumillu inuk nunamiit pingaarnerusoq. Imaanngitsoq Naalagaaffinngorniapallannermi inuit pilliutigissagigut, aningaasaqarnerliornikkut, peqqinnissaqarfikkut, isumaginninnikkut, ilinniartitaanikkullu. Inuummi nuna kivissavaa, imaanngitsoq nunap inuk kivissagaa. Nuna pinngortitaannaavoq kusanartoq innuttaasoqanngippat.

Qularineqassanngilarlu toqqissisimanissamik oqariartuuteqartoqarnera Atassummiit tamakkiisumik suleqataaffigissagatsigu.

Naalakkersuisut siulittaasuannuttaaq qujarusuppugut naqissusermagu meerartaarnej angajoqqaanut annertuumik pisussaaffiliisarmat. Angajoqqaammi qitiulluinnarput meeqqap toqqissisimalluni alliatornissaanut, ilinniagaqarnissaanut, akisussaaffeqalernissaanullu piareersarlugulu perorsassallugu. Assorujussuarlu uggornarpoq meeqqat taamak amerlatigisut sumiginnarneqarmata – akuersaarneqarsinnaanngilaq. Angajoqqaarpasuit paarsinerluppallaarput.

Meeqqat angerlarsimaffiup avataanut inissineqarnikut aap amerlavallaarujussuarput. Aamma siunertaasariaqarpoq meeqqap angerlarsimaffiup avataanut inissiisarneq pisariaqarunnaarnissaa. Ajoraluartumilli massakkut ulloq unnuarlu angerlarsimaffiit ikilisarniarneqartutullusooq ingerlaniartoqarpoq. Ulloq unnuarlu angerlarsimaffiit ikilippata, meeqqat sumiginnagaasut ikilissappat? Ilaa naamik?

Tassunga politikikkut iliuuserisinnaasagut arlallit Naalakkersuisut Siulittaasuata taasai taperserpagut. Paasineqartariaqarporli meeqqat angerlarsimaffianniit arsaarinnitarunnaarnikkut ajornartorsiut aqqinneqarnaviannngimmat. Ukiorpasuarnimi iliuuserineqartarsimagaluartut takutiinnarpaat naammanngitsoq. Suliater ingerlassapput, sulili naqqaniit naqqarpiaaniit iliuuseqartariaqarpugut. Inuit akisussaaffeqartutut misigilertariaqarput.

Tamannalu oqariartuutigiinnarnagu politikikkut inuit kiffaanngissuseqartilertariaqarpagut. Annertuumik iperaasariaqalerpugut. Inuit pisortanik utaqqiinnarunnaarsittariaqarpagut. Inuit nammineersinnaassusaat tatiginerulertariaqarparput. Aningaasaataannik arsaartorunnaarlugit, inatsisitigut killiliisut pinngitsaaliissuterpassuillu piiarlugit. Allarluinnarmiguna iliuuseqartariaqalertugut.

Politikkerit pisuutinneqarsinnaanerlutik? Isumaqarpunga aap! Annertungaartorli suli innuttaasuniippoq.

Innuttaasut qinigarigaluaaratigut nammineerluta qineqqusaarnitsinni neriorsuinerluppallaarsimavugut. Ajornangeqaarmi ajornartorsiut tikkuassallugu. Amerlavallaalli qinigaareerlutik nalulertarpaat sussanerlutik. Kinaassutsimummi tulluusimaaginnarnikkut aqqitassat aqqinneqarnaviannngillat. Pingaarnarpaarlu tassaavoq pisariaqavissunik aalajangeeqataasinnaanissaq, annernartunik iluarineqanngitsunillu suliniutinik ataatsimoorussamik aallartitsisinnaanissaq.

Ullumimi ilungersuuteqarneq piffissami ungasinnerusumi tigussaasunik pitsaasunillu angusaqarfiusarpoq. Assersuutigalugumi ilinniagaqarneq. Ukiorpasuit ilungersorluni ilinniagaqareernerup kingunerisarpaa kiffaanngissuseqarsinnaaneruneq, atorfigissaarneq, illusisinnaaneq osv. osv. Aataqqii eqqaallaataa.

Tulluusimaarutigisaqarput nunatsinni pinngortitarsuarput, kultoorerput, oqaatsivut, piniartuuneg aalisartuunerlu. Oqaaseqaatillu amerlanerpaat aallartinneqartarput aalisarnernerup nunatsinni aningaasarsiorfittut pingaarnersaattut. Tamattami tamanna nalunnngilarput. Oqaatigeqqikkaanni pingaarnerulelarnaviannngilaq.

Naak piniartortagut aalisartortagullu tulluusimaarnaraluaqisut, tamatta piniartuullutalu aalisartuusinnaannngilagut. Nunatsinni ilinniarnissamut periarfissat annertoqaat. Ilami imak ilinniarnissamut kaammattuitigaagut, ilinniarneg ilinniartumut akeqanngilaq, kollegiessaqartitsivugut, ilinniarnissamut aallarnissaq periarfissaalluarpoq, allaallumi ilinniartortagut ilinniarnermusiaqartillugit.

Tullinnguuppoq akornitsinni, innuttaasut akornimminni, angajoqqaaniillu ilinniarneg tungaatigut annerusumik meeqqatsinnut piumasaqaateqalernissaq. Imaanngilaq sernissaanerulerluta, ilinniartitsisut tikkuarlugit, atuarfiit uparuarlugit, politikkerillu saallugit piumasaqarnerulerluta. Meeqqatsinnulli piumasaqarnerulertariaqarpugut.

Immitsinummi aallaaviginerussagutta aamma immitsinnut piumaffiginerulertariaqarpugut. Allammi tikkuartuinnarutsigit allat aallaaviginerusimassagatsigit. Meeqqatsinnut annerusumik piumasaqarsinnaalerutta ulloq tikissavarput ilinniarsimasortagut imak amerlanerulertigisimasut, pisortaqarfinni tamani innuttaasut Kalaallit kalaallisut oqaluttut atorfillit. Nutserisaqattaarnerujussuarlu pisariaarulluni.

Uteqqissavarput. Illuliorniarutta pujoorfik sanaqqaarsinnaannngilarput. Illup toqqavia, sukarsui iigalu tulleriissaarlugit naammasseqqaartariaqarpagut. Piviusorsiornerulertariaqarpugut. Innuttaasut kissaataat piviusunngortinniartariaqarpagut, paasisariaqarpaattaaq nammineerlutik akiliisussaallutik akileraarutiminniit.

Ammaanermi oqalugiaammi eqqaaneqarportaaq allaffissornikkut annikillisaanissaq. Tamanna imminik oqariartuut kusanarpoq assortugassaanani. Tapersingaarpaput. Ilisimaneqartariaqarporli allaffissornikillisaaneq pitsaanerpaaq tassaamat talerperliunerusumik aqutsineq. Kiisalu oqareernittuut ilinniartitaaneq naleqartitatut isigilerutsigu nammineerluta atorfiit tiguassagatsigit marloqiusamillu sulineq unitsillugu. Saamerliunerusutullu sulit ingerlatsiniarutta pisortani allaffissornikkut suliat annertoorujussuussapput, ilami suna tamaat qitiusumiit aqutsisoqarfikkoortinniarnegartarmat.

Uaguttaaq Kalaallit paasisariaqalerparput ila namminersortuuneruna suliffeqarfiuteqarneq ajortuunngitsoq. Namminersortunut usorunneq, sinnganerlu atorunnaarallartigit. Uagullu Inatsisartuniit namminersortortatsinnut aporfilersuinerujussuarput unitsittariaqalerparput.

Imminut pilersorneq aalisarnerinnaasariaqannginnami. Ingerlariaqqissagutta, imminullu pilersorneq annertusassagutsigu namminersortortatsinnut isiginnittariaaseq aaqqittariaqarparputtaaq.

Takornariartitsinikkut namminersortuullutik ingerlatsisut ajoraluartumik artorsarput, naak takornariarpassuit amerliartuaaraluartut. Tassungalu peqqutaavoq ingerlatsitseqatigiiffiit nunatta pigisai namminersortunut unammillertunngornikummata. Immitsinnut naallerarpugut. Pisortaniit namminersortut unammillerneqarput. Pissuissamisuunngilluinnarpoq. Iminummi pilersorneq tassaangilaq pisortat pilersuisut, namminersorusuttunullu naalleraasut.

Aalisarneq isumalluutigiinnassangikkutsigu takornariaqartitsineq annertuumik tulluarsartariaqarparput aningaasarsiutiginerujumallugu. Naalackersuisut Siulittaasuat isumaqatigilluinnarparput oqarmat “Takornariaqarneq ajortuunngilaq”. Nammineerlutami aamma aallakaasarpugut kiattunut allanullu aasarsioriarluta. Naapertuuttumiguna sinaakkusersuisariaqartugut, aningaasarsiorfissatullu periarfissat annertusarlugit, akileraarutigut inatsisillu takornariartitsisartunut angallassisartunullu aporfiusinnaasut tulluarsarlugit.

Nunatsinni pisuussutit naassaangitsut oqaatiguarneqarput, sineriassuarput kaajallallugulu imartarujussuarput pinngortitarlu. Ajunngilluinnarpoq, naak ukiorparujussuarni tusartalaruippit. Oqartoqartarneratuulli immitsinnut aallaaviginerusariaqartugut – malugisiuk – uagut immitsinnut aallaavigaluta. Oqartoqanngilarmi nuna aallaavigalugu. Immitsinnut aallaaviginerussagutta immitsinnut piunaffiginerusariaqarput, ilinniarluarnerulluta, pikkorissarluta, aallarnisaalluta, naatsorsuutigiinnarnagu pinngortitarsuup pisariaqartitagut tamaasa tunniutiinnassagai. Tassa inuk qitiutillugu. Inuumuna pisinnaasai apeqqutaasut nunami maani namminiileriartuaartoqassappat.

Tusaasinnaasarpullu malillugu Naalackersuisut Siulittaasuata neriorsuutigivaa eqqakkanik isumaginnittarneq iliuuseqarfiginiarneqalersoq. Ersarissumik taanna oqaatigineqarnissaa kissaatigaarput. Upernaarlimi siunnersuusiorsimagaluarput sumiiffinni eqqakkanik ikuaallaaffiunngitsuni annertuumik eqqakkanik ajornartorsiuteqarneq aaqqiiviginiarlugu, ajoraluartumik itigartitaasimasoq. Kinguarteqattaaginnarsinnaanngilarpummi.

Inissianik sanaartorneq pillugu oqaatigineqartut assortunngikkaluarlugit nammineq pigisamik ineqarneq namminerlu illuliorsinnaanermut periarfissat annertusaaqataaffiginiarneqartut tapersingaarpurput. Massakutummi inissisimatilluta amerlavallaarput pisortaniit inimik tunineqarnissaminnut utaqqisut. Apeqqut uteqqippoq. Pisortat suna akisussaaffigissavaat? Aamma suna inuit nammineerlutik akisussaaffigisariaqaraluarpaat? Tassa generation tulluuttumut aaqqinniagassarput.

Kalaallit utaqqiinnartunngorsimanerput naammalerpoq. Atassummiillu aammaarluta suaarutigissavarput akileraarutit apparujussuartaqartut. Sulineq akilersinnaanerlulersikkumallugu, namminersortunut iluaqutaassamat, inuit kaasarfimmioqarnerulissammata, ilinniagaqarusussuseq qaffassamat, inuit nammineq pigisaminnik ineqarsinnaaniassammata, inuunererusutartillu kiffaanngissuseqarnerullutik aallussinnaaniassammassuk. Ajornaqaarmi suna tamaat qulaaniit aqunniarneqaannarpat inuit suli politikkerinik isumalluuteqarneruliinnassammata, akileraartussiaannartullu isigineqarlutik. Taamaammanuna innuttaasut akornanni kamassaq annertusiartortoq.

Peqqinnissaqarfippit ilungersortoq uteqattaartuarsinnaavarput. Ukiummi qassinngorpat Naalackersuisuniit pitsanngoriartuinnartutut oqaatigineqartuarluni. Isumaliutissiissusiarsuarlu

utaqqimaarneqaaqquneqartuartoq kiisami piareermat utaqqiinnaqqigata iliuseqarta. Nalunngilarsi Atassummiit ilungersuutigivissornikuugippat, allannguuteqartoqanngiinnarmallu allaat naalagaaffimmuut utertinneqarnissaa suaarutiginiikuugaluarlutigu. Tulluusimaarneq ajugaaqqippat. Taamaammallu ukiaq manna peqqinnissaqarfik pillugu pingasunik siunnersuuteqarpugut tigussaasunik. Naalakkersuisunngortussarlu neriuuteqarfigaarput suliassamut annertuumut nukissaqarlunilu kinguarsaaqqissanngitsoq.

Utoqqalinersiutillit atugaat pitsannorsaaviginierneqalersut saqqummiunneqarmat nuannaajallaqaanga. Sunami tamaat qernertuinnaanngimmat ukiorpassuanngortuni sukataarutigisimasat ilungersuutigisimasallu ilaatigut tusaaneqartarput. Sulili aqqitassaqarpugut. Atassummiit ukiorpaalunni kissaatigiuarsimasarput uteqqissavarput. Inuit inuuneqqortusiartuaarneranni sulisinnaasut sulerusuttullu tamavimmik pisariaqartippagut.

Pingaartumik soraarnerussutisiaqalereernerup kingorna suli peqqillutik piunmassuseqarlutillu suliinnarusuttut ilanngaaffigineqartarnerat sulerusussutsimut apparsaataasarnera aaqqiivigisariaqalerparput. Siunissami aggersumi assaat tamakkerlugit sulisoqassappat piunmassuserlu qaffasissappat taamatut killilersuineq unitsittariaqarparput.

Paasisinnaavarput Naalakkersuisooqatigiit nunatsinni CO₂-mik aniatitsinermut apparsaanissamik oqariartuuteqartut. Tamannami nunaniit allaniit isigineqarnitsinnut iluaqutaasinnaammat. Nalunngilarpulli nunatsinni suliffeqarfissuit biilillu imak annertutiginnngitsut malunnaatilimmik nunarsuatsinni allannguisinnaalluta.

Paasisinnaanngilarpulli nukippassuit atussagutsigit CO₂ pillugu, paasisinnaanngilarpullu aningaasarsiorfissarpassuarput suliffeqarfinnullu killilersuilissappat. Paasisinnaanngilluinnarparpullu nunatsinni pissutsinut ilungersunavissuniit salliunneqassappat. Nunanimi allani atugarissaarfioreersuni pingaartinneqarnera paasinarpoq. Ilaarsiinnartariaqanngilagummi.

Nunatsinni nunanut allanut atugarissaarfiusunut ilaarsiniarnerujussuarput unitsittariaqalerparput. Danmarkimi socialistitut aqutsinerujussuaq nuannaartorivallaarparput. Nunattami aningaasaqarnerata tamanna artorpaa nunap pigissaarfiusup aningaasaqarluartullu aqutsinera ilaarniartuassagutsigu. Nammineq ilusilersorallartigu.

Nunatsinni ajornartorsiutigisagut ajoraluartumik politikikkut qaangeruminaatsittaqaagut. Takutippaa aqutseriaatsitsinni equngasoqartoq. Allat pisuutittuarparput, nunasiaataasimaneq tikkuartuarparput, Danmarkimut kamassaqaarneq, systemilu – aali nammineq pilersitarput. Piffissanngorpoq immitsinnut qiviarnissaq. Immitsinnut aallaavigissagutta allat tikkuartorunnaarlugit uagununa suna kukkussutigigippat? Sumiuna pikkorluppallaartugut. Tassaappummi taakku iliuseqarfigisinnaasatuagut. Allat sunersut, pisimasut, inuiaallu allat susinnaanngilagut.

Naggasiutigalugulu ammaanermi naggasiutigineqarpoq nunasiaataasimanerup kalunneri peertariaqalerigut. Atassummiit isumaqataalluinnarparput. Taanna misigissuseq qanganitsertoq

unittoorfigiunnaartariaqarparput, ingerlariaqqilluta suliasallu pingaarutillit eqqartornerulerlugit.
Tassa aqqut.

Naalakkersuisup Siulittaasuata ammaanermi oqaaseqaataanut naleqartitagut malillugit
tunnngaviusumik isummerfigut naapertorlugit oqaaseqarluta Atassummiit qujavugut.